

| Research Article \ Araştırma Makalesi |

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Kural Algısı ile Annelerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişki¹

The relationship between the social rule perception of preschool children and their mother's emotional levels of intelligence

Asena PEKTANE GÜLMEZ (0000-0001-6531-5482)²

Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN (0000-0003-2965-7017)³

• *Geliş Tarihi:* 29 Eki. 2022

• *Kabul Tarihi:* 29 Eyl. 2022

• *Yayın Tarihi:* 30 Eyl. 2022

To cite this article: Pektane Gülmez, A. ve Gültekin Akduman, G. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki, *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 7:2, 13-24. DOI: 10.37754/737103.2022.722

Öz

Bu çalışma okul öncesi dönem çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda 2018-2019 eğitim yılında Diyarbakır Ergani ilçesinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi kurumlarında eğitim gören 60-72 ay arası 180 çocukla ve anneleriyle çalışılmıştır. Çalışmada anne ve çocuğun demografik özellikleriyle ilgili bilgi toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Çocukların sosyal kural algılarını tespit etmek amacıyla "Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı Ölçeği"; annelerin duygusal zekâ düzeylerini belirlemek için "Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Çocukların sosyal kural algısını etkileyen değişkenlerde annenin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık görülmezken; annenin yaşı ve çalışma durumunun çocuğun sosyal kural algısına etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi dönem çocukların sosyal kural algısı ile annesinin duygusal zekâ düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Değişken sayısına göre t Test ve ANOVA ile elde edilen bulgular sonucunda annelerin duygusal zekâ düzeyinin annenin çalışma durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı; sahip olduğu çocuk sayısına göre anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuğunun sosyal kural algısı ile annesinin duygusal zekâ düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, sosyal kural, duygusal zekâ

Abstract

This study was designed to study the relationship between the perception of social rule of preschool children and their mother's emotional level of intelligence. Within this scope 60-72, 180 children and mothers were trained in the official preschool institutions in Ergani district of Diyarbakır in 2018-2019 academic years. The study uses the "Personal Information Form" to gather information about the demographic features of the mother and child. The "Measure of Moral and Social Rule Appetite" was used to identify the social rule perceptions of children; the "Schutte Emotional Intelligence Scale" was used to determine the emotional mental levels of mothers. Data has been analyzed by the SPSS program. According to the number of variables, t Testing and ANOVA showed

¹Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Bilim Uzmanı, MEB, Okul Öncesi Eğitimi, Türkiye, asenapektane@gmail.com

³ Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitim Anabilimdalı, Türkiye, gulumsergultekin@yahoo.com

that the level of emotional intelligence of mothers was significantly different in relation to the mother's profession. The variables that affect children's perception of social rule have not seen any significant difference in the status of the mother's education. It has been concluded that the mother's age and profession have an effect on the child's perception of social rule. No meaningful relationship between the perception of social rule of a preschool child and the level of emotional intelligence of his mother.

Key words: pre-school, social rule, emotional intelligence

Giriş

Çocuğa sosyal kuralları ilk öğretene kişi en çok vakit geçirdiği annesidir. Çocuk annesi aracılığı ile dünyayı algılamaya çalışır. Kural bilgisi açısından çocuğa ışık tutan ve ona yol gösteren annedir. Doğal sevgi ile karşılık beklemeden bunu yapan annenin çocuğu üzerindeki derin etkisi de bu durumdan kaynaklanır. Çocuk annesinin kendisine gösterdiği tavırları içselleştirerek bunu tüm hayatına yansıtır. Anne ile kurulan olumlu ya da olumsuz ilişkiler çocuğun hayatı boyunca etkileşimde olacağı insan ilişkilerine temel oluşturur (Çiftçi, 1991).

Duygu ve zekâ gibi; tartışılan iki kavramın biraraya gelmesinden oluşan duygusal zekâyı tanımlamak zordur. Bu kavram “Emotional Intelligence” olarak İngilizce’den dilimize “duygusal zekâ” olarak çevrilmiştir (Mumcuoğlu, 2002). Bununla beraber duygusal zekâ, duyguları kontrol edebilmek, sağlıklı ve uyumlu sosyal ilişkiler kurabilmek ve mutlu yaşam sürebilmek için kazanılması gereken bütün yetenekler olarak tanımlanmıştır (Yavuz, 2005). 1980'lerin başında, İsraili psikolog Dr. Reuven Bar-On, duygusal zekânın, insanın kendisini psikolojik açıdan iyi hissetmesini direkt etkilediğini ifade etmiştir (Doğan, 2009). Peter Salovey ve John Mayer ise 1990' da duygusal zekâyı “Kişinin kendisinin ya da başka kişilerin hislerini ve duygularını yansıtabilme, onları ayırt edebilme, kişinin düşüncesinde ve hareketlerinde bu bilginin kullanılmasıdır” şeklinde açıklamışlardır (Akt. Güney, 2009).

Anne-babanın çocuğuyla iletişimde iyimser davranması, çocuğun da olaylara iyimser yaklaşmasını sağlamaktadır. Öğrenme anne-babanın gözlemlenmesi sonucunda gerçekleşir (Akgün, 2008). Anne-babalar çocuklarına iyimser düşünmeyi öğretmekle çocukların zorlukların ve depresyonun üstesinden gelmesine de yardımcı olurlar. Bazı kaynaklara göre iyimser bakış açısına sahip bireyler iş ve okul hayatlarında daha etkin olup psikolojik olarak da iyi hal içerisinde dirler (Yavuz, 2010). Yaşanılan pozitif ya da negatif duygular anne-babaların verdikleri tepkiler yolu ile öğrenilir. Çocuk bu sayede olaylara bakış açısı kazanır. Duyguların reddedilme veya kabul edilme koşulları böylelikle tanınır. Duygular bu sayede çocuğun çevresiyle ilişkilerinde gelişme gösterir ve anne-babanın iyimser tavrı ile sağlıklı bir temele sahip olur (Baltaş, 2012). Çocuklar doğdukları andan itibaren iyi-kötü ayrımını, kendilerine bakan bireylerin davranış ve tavırlarından öğrenmektedirler (Aydın, 2011). Burada dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri ebeveynlerin yaklaşımları ve tavırlarıyla çocukların zekâlarını, kişiliğini ve değerlerini etkilediğidir. Ebeveynin doğru davranışı sayesinde çocuklar kendilerini ve duygularını daha iyi anlayacak ve kontrol edebileceklerdir. Kendilerini tanıyan çocuklar insanlarla olan ilişkilerinde kendilerini ifade edebilir ve özbilinç sahibi olur. Özbilinci gelişen çocuklar kendinin ve toplumun değerlerinin ve sosyal kuralların farkında olur.

Günümüzde önemli bir kavram haline gelen duygusal zekâ ile çocuğun kişilik gelişiminin bir parçası olan sosyal kuralları bir arada incelemeyi amaçlayan bu araştırma annelerin duygusal zekâ düzeyleri ile çocuklarının sosyal kural algısı arasındaki ilişkinin tartışılmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda çocuğun ilk eğitim aldığı yer olan ailede en çok vakit geçirdiği kişi anne olduğundan annenin duygusal zekâ düzeyinin çocuğun sosyal kural algısı ile ilişkisi araştırılacaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- Okul öncesi dönemdeki çocukların cinsiyetine göre sosyal kural algıları farklılaşmakta mıdır?

- Okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin yaşına göre sosyal kural algıları farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin çalışma durumuna göre sosyal kural algıları farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin duygusal zekâ düzeyleri çalışma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin duygusal zekâ düzeyleri sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâ düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Materyal ve Yöntem

Çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenlere göre inceleneceği bu çalışmada ‘Korelasyonel Tarama Modeli’ kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Diyarbakır Ergani ilçesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 ay arası çocuklar oluşturmaktadır. Örneklemenin uygulama işlemi; resmi okul öncesi eğitim kurumlarının tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemi baz alınarak kurumların büyüklükleriyle orantılı olarak şekilde uygulama yapılmıştır. Kota belirlenmesinde Ergani İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 ay arası çocukların sayısı alınmıştır (N=1000). Kotanın örneklemede %95 güvenle ve %5 duyarlılık göz önüne alınarak evren biliniyorken yöntemi ile hesaplama yapılmıştır. Kotalı örneklemede kullanılacak kitleden (N=1000) örnekleme formülü kullanılarak aşağıda belirtilen formül aracılığı ile minimum örneklem büyüklüğü 161 olarak bulunmuştur. Diyarbakır ili Ergani ilçesinde bulunan okulların belirlenmesinin ardından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden kullanılacak ölçeklerin uygulanabilmesi hususunda gerekli izinler alınmıştır.

$Nt^2pq / d^2(N-1) + t^2pq$ formülü kullanılmıştır. Formüllerde;

N: Evrendeki toplam çocuk sayısı (1000)

n: Örnekleme alınacak çocuk sayısı (161)

p: Olayın görülme sıklığı (0,5)

q: Olayın görülmememe sıklığı (0,5)

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer (1,96)

d: Olayın görülme sıklığına göre oluşturulmak istenen duyarlılık (0,05)

Araştırmanın örneklemini oluşturan 180 çocuk ve annesinin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme İlişkin Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Grup	n	%
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	86	47,8
	Erkek	94	52,2

Anne Öğrenim Durumu	İlkokul mezunu	59	32,8
	Ortaokul mezunu	28	15,6
	Lise mezunu	50	27,8
	Üniversite mezunu	43	23,8
Anne Yaşı	18-30 yaş	69	38,3
	31-40 yaş	95	52,8
	41-50 yaş	16	8,9
Anne Çalışma Durumu	Çalışan	38	21,1
	Çalışmayan	142	78,9
Çocuk Sayısı	Tek Çocuk	14	7,8
	İki Çocuk	88	48,9
	Üç Çocuk	52	28,9
	Dört ve Daha Fazla	26	14,4

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların %47,8'i kız iken, %52,2'i erkektir. Araştırmaya katılan çocukların annelerinin %32,8'i ilkokul; %15,6'sı ortaokul; %27,8'i lise mezunu ve %23,8'i üniversite mezunudur. Annelerinin %38,3'ü 18-30 yaş arasında; %52,8'i 31-40 yaş arasında ve %8,9'u 41-50 yaş arasında olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların annelerinin %21,1'i çalışan; %78,9'u çalışmayan olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların ailelerinin çocuk sayısı ise %7,8'i tek çocuk; %48,9 2 çocuk; %28,9'u 3 çocuk ve %14,4'ü ise 4 ve daha fazla çocuğa sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada anne ve çocukla ilgili bilgi almak için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çocukların sosyal kural algılarını tespit etmek için “Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı Ölçeği”nin “Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği”; annelerin duygusal zekâ düzeylerini tespit etmek için “Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: anne ve çocuklara ait demografik özelliklerin tespit edilmesi için araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu formda çocuğun cinsiyeti, annenin yaşı, mesleği, çocuk sayısı bilgilerine yer verilmiştir. “Kişisel Bilgi Formu”nu çocuğun annesi doldurmuştur.

Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği: Araştırmaya katılan çocukların sosyal kural anlayışlarını tespit etmek için kullanılan resimler, Smetana (1981) tarafından geliştirilmiştir. Seçer, Sarı ve Olcay (2006) ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliliğini tespit etmek için öncelikle Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma ile Özel Eğitim alanında doktorasını tamamlamış üç uzmandan görüş almışlardır. Uzmanlar arasında tutarlılık ölçeğin geçerliliği olarak kabul edilmiştir. Görüşlerin alınmasından sonra ölçek 10 çocuğa 10 gün arayla uygulanarak ve uygulamalar arasındaki korelasyona bakılarak güvenilirlik katsayısı $r = 0,78$ olarak tespit edilmiştir. Bu korelasyon ölçeğin güvenilirlik katsayısı olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği için bir kanıt olarak değerlendirilmiştir. (Seçer vd., 2006). Sosyal Kural Algısı alt ölçeği sosyal kuralların ihlal edilmesini gösteren 5 resimden oluşmaktadır. Bu 5 resim ölçeğin aynı zamanda 5 alt boyunu oluşturmaktadır. Bu alt boyutlar;

- Sosyal Ciddiyet Algısı
- Sosyal Otorite Yokluğu Algısı
- Sosyal Kural Yokluğu Algısı
- Sosyal Genelleme Algısı

e) Sosyal Ceza Algısı

Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği; Schutte vd (1998) tarafından geliştirilip Austin, McKenney, Huang ve Saklofske, (2004) tarafından yeniden 41 madde olarak düzenlenmiştir. Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği, Tatar, Tok ve Saltukoğlu (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur. Faktörlerin iç tutarlılık katsayıları İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi için (0,75), Duyguların Kullanımı için (0,39) ve Duyguların Değerlendirilmesi için (0,76) olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamı için Cronbach-Alpha iki yarım test güvenilirlikleri, birinci ve ikinci yarı için sırasıyla 0,69 ve 0,71 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısını belirlemek için Pearson Bağlantı Analizi yapılmıştır. Bir hafta aralıklı iki uygulamanın bağlantı düzeyi $r=0,49$ ($p<0,001$); iki hafta aralıklı iki uygulamanın bağlantı düzeyi $r=0,56$ ($p<0,001$) olarak tespit edilmiştir (Tatar vd., 2011).

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan ölçeklerin izinleri ölçekleri uyarlayan ve geçerlik güvenilirlik çalışmalarını yapan kişilerden alınmıştır. Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı Ölçeği için Prof. Dr. Zarife Seçer ve Doç. Dr. Şaban Çetin'den; Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği için Doç. Dr. Arkun Tatar'dan gerekli izinler alınmıştır.

Alınan izinlerle birlikte ölçekleri uygulayabilmek için Diyarbakır İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Veri toplama izinlerinin alınmasının ardından eğitim kurumlarıyla iletişime geçilerek veri toplama kısmına geçilmiştir. Bu amaçla çocuk ve annesi ile ilgili bilgi almak için "Kişisel Bilgi Formu" ile "Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği" annelere iletilmiştir. Annelerden gelen ve değerlendirmeye alınabilecek 180 adet ölçeğe paralel olarak "Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı Ölçeği" araştırmacı tarafından çocuklara uygulanmıştır. Dönütler neticesinde 180 adet "Kişisel Bilgi Formu", 180 adet "Schutte Duygusal Zekâ Testi" ve 180 adet "Ahlaki ve Sosyal Kural Algısı" formu, toplamda 540 adet form analiz için değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi ve Bulgular

Analizler öncesinde Kolmogorov-Smirnov ve Histogram grafiklerine bakılarak normallik testi uygulanmıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı olmadığı belirlenerek değişkenlerin normal dağıldığı görülmüştür. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olduğu görülmektedir. Uç değerler atılarak histogram grafiklerinin de incelenmesiyle araştırmadaki değişkenlerin normal dağıldığı ve parametrik testlerin uygulanabileceği görülmektedir (George & Mallery, 2003). Araştırmaya dahil edilen çocukların iki değişkene ait puanlarının karşılaştırılması t Test ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Annelerin duygusal zekâ alt boyutlarından iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve toplam puanlarında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Değişkenler arası ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Aşağıda araştırmada yer alan alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Cinsiyetine Göre Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği t Test Sonuçları

		Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği									
		Sosyal Ciddiyet		Sosyal Otorite		Sosyal Kural		Sosyal Genelleme		Sosyal Ceza	
Çocuk Cinsiyet	N	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S

Kız	86	13,45	2,00	4,77	0,81	4,70	0,87	4,94	0,44	8,53	2,36
Erkek	94	13,73	1,44	4,74	0,79	4,45	1,03	4,84	0,61	8,74	2,07
t testi sonuçları		t	p	t	p	t	p	t	p	t	p
		-1,088	0,278	0,190	0,850	1,755	0,081	1,266	0,207	0,634	0,527

Tablo 2 incelendiğinde çocukların sosyal kural algısı alt ölçeğinden sosyal ciddiyet ($t=-1,088$, $p>0,05$), sosyal otorite ($t=0,190$, $p>0,05$), sosyal kural ($t= 1,755$, $p>0,05$), sosyal genelleme ($t= 1,266$, $p>0,05$), sosyal ceza ($t=-0,634$, $p>0,05$) puanlarında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Tablo 3. Annelerin Yaşına Göre Çocukların Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği (ANOVA) Sonuçları

	Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği											
	Sosyal Ciddiyet			Sosyal Otorite			Sosyal Kural		Sosyal Genelleme		Sosyal Ceza	
Anne Yaş	N	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	
18-30 yaş	69	13,67	1,88	4,57	1,13	4,48	1,05	4,77	0,82	8,58	2,42	
31-40 yaş	95	13,55	1,67	4,88	0,41	4,72	0,66	4,98	0,14	8,63	2,16	
41-50 yaş	16	13,62	1,50	4,81	0,75	4,06	1,69	4,87	0,34	9,00	1,63	
Toplam	180	13,60	1,73	4,76	0,80	4,57	0,96	4,89	0,54	8,64	2,21	
Varyans Analizi	Sd	F	p	F	p	F	P	F	p	F	p	
Gruplararası	2	0,096	0,909	3,285	0,040*	3,728	0,026*	3,151	0,045*	0,235	0,790	
Gruplarıçi	177											
Toplam	179											

* $p<0,05$

Tablo 3 incelendiğinde sosyal kural algısı alt ölçeğinin sosyal otorite ($F_{(2-177)}= 0,040$, $p<0,05$), sosyal kural ($F_{(2-177)}=0,026$, $p<0,05$) ve sosyal genelleme ($F_{(2-177)}=0,045$, $p<0,05$) puanlarında çocukların annelerinin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla Tukey HSD analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre sosyal otorite ve sosyal genellemede 18-30 yaş arası annelerin daha düşük; sosyal kural alt boyutunda ise 41-50 yaş arası annelerin daha yüksek puan aldığı görülmüştür.

Tablo 4. Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Çocukların Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği t Test Sonuçları

	Sosyal Kural Algısı Alt Ölçeği											
	Sosyal Ciddiyet			Sosyal Otorite			Sosyal Kural		Sosyal Genelleme		Sosyal Ceza	
Anne Çalışma Durumu	N	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	
Çalışan	38	13,50	2,01	4,94	0,88	4,71	0,98	5,00	0,00	8,84	1,77	
Çalışmayan	142	13,62	1,65	4,70	0,98	4,52	0,95	4,86	0,60	8,84	2,31	
		t	p	T	P	t	p	t	p	T	p	

T testi sonuçları	0,400	0,689	1,667	0,004*	1,036	0,312	1,438	0,006*	0,619	0,474
-------------------	-------	-------	-------	--------	-------	-------	-------	--------	-------	-------

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde sosyal kural algısı alt ölçeğinin sosyal otorite ($t=1,667$, $p<0,05$) ve sosyal genelleme ($t=1,438$, $p<0,05$) puanlarında çocukların annelerinin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Puan ortalamaları incelendiğinde annesi çalışmayan çocukların sosyal otorite ($\bar{x}=4,70$) ve sosyal genelleme ($\bar{x}=4,86$) puanlarının annesi çalışan çocuklara göre düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Annelerin Çalışma Durumuna Göre Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği t Test Sonuçları

Anne Çalışma Durumu	Duygusal Zekâ Ölçeği								
	İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi			Duyguların Kullanımı		Duyguların Değerlendirilmesi		Toplam Puan	
	n	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
Çalışan	38	47,68	2,12	21,55	3,60	40,68	4,24	161,26	13,01
Çalışmayan	142	45,19	4,98	20,01	3,30	36,42	5,15	148,77	16,14
		t	P	t	p	t	p	t	P
t Testi Sonuçları		2,328	0,021	2,500	0,021	4,681	0,000*	4,398	0,000*

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından duyguların değerlendirilmesi ($t=4,681$, $p<0,05$) ve toplam puanlarında ($t=4,398$, $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Puan ortalamalarına bakıldığında çalışmayan annelerin duyguların değerlendirilmesi ($\bar{x}=36,42$) ve duygusal zekâ toplam puanlarının ($\bar{x}=148,77$) çalışan annelere oranla daha düşüktür.

Tablo 6. Annelerin Çocuk Sayısına Göre Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği ANOVA Sonuçları

Çocuk Sayısı	Duygusal Zekâ Ölçeği								
	İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi			Duyguların Kullanımı		Duyguların Değerlendirilmesi		Toplam Puan	
	n	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
Tek Çocuk	14	46,57	4,86	20,79	2,78	38,15	4,25	154,50	11,32
İki Çocuk	88	45,81	5,72	20,64	3,56	37,93	5,08	153,41	16,11
Üç Çocuk	52	45,23	6,75	19,85	3,39	35,87	5,46	147,62	17,76
Üç Çocuk ve Daha Fazlası	26	45,96	5,53	20,08	3,33	37,15	5,57	150,58	15,65
Toplam	180	45,72	5,92	20,34	3,42	37,33	5,26	151,41	16,33
Varyans Analizi	Sd	F	p	F	p	F	p	F	p
Gruplararası	3	0,233	0,874	0,709	0,548	2,165	0,094	1,581	0,196
Gruplarıçi	176								
Toplam	179								

Tablo 6 incelendiğinde duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi ($F_{(3-176)}=0,233$, $p>0,05$), duyguların kullanımı ($F_{(3-176)}=0,709$, $p>0,05$), duyguların değerlendirilmesi ($F_{(3-176)}=2,165$, $p>0,05$) ve toplam puanlarında ($F_{(3-176)}=1,581$, $p>0,05$) annelerin çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 7. Annelerin Duygusal Zekâ Ölçeği Puanları ile Çocukların Sosyal Kural Algısı Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyona İlişkin Sonuçlar

Değişkenler	Annelerin Duygusal Zekâ Puanları				
		İyimserlik/ Ruh Halinin Düzenlenmesi	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam 8Puan
Sosyal Ciddiyet	r	0,029	-0,064	-0,017	0,016
	p	0,695	0,394	0,823	0,836
	N	180	180	180	180
	r ²	0,000	0,004	0,000	0,000
Sosyal Otorite	R	0,021	-0,082	0,046	0,023
	P	0,781	0,276	0,544	0,759
	N	180	180	180	180
	r ²	0,000	0,006	0,002	0,000
Sosyal Kural	R	0,003	0,016	0,061	0,029
	P	0,965	0,831	0,414	0,701
	N	180	180	180	180
	r ²	0,000	0,000	0,003	0,000
Sosyal Genelleme	R	-0,008	-0,001	0,070	0,032
	P	0,915	0,993	0,349	0,670
	N	180	180	180	180
	r ²	0,000	0,000	0,004	0,001
Sosyal Ceza	R	-0,042	-0,040	-0,011	-0,050
	P	0,579	0,593	0,888	0,501
	N	180	180	180	180
	r ²	0,001	0,001	0,000	0,002

Tablo 7 incelendiğinde sosyal ciddiyet alt boyutu ile iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi arasındaki ilişki $r=0,029$; duyguların kullanımı arasındaki ilişki $r=-0,064$; duyguların değerlendirilmesi arasındaki ilişki $r=-0,017$ ‘dir ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Sosyal otorite alt boyutu ile iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi arasındaki ilişki $r=0,021$; duyguların kullanımı arasındaki ilişki $r=-0,082$; duyguların değerlendirilmesi arasındaki ilişki $r=0,046$ ‘dir ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Sosyal kural alt boyutu ile iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi arasındaki ilişki $r=0,003$; duyguların kullanımı arasındaki ilişki $r=0,016$; duyguların değerlendirilmesi arasındaki ilişki $r=0,061$ 'dir ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Sosyal genelleme alt boyutu ile iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi arasındaki ilişki $r=-0,008$; duyguların kullanımı arasındaki ilişki $r=-0,001$; duyguların değerlendirilmesi arasındaki ilişki $r=0,070$ 'dir ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Sosyal ceza alt boyutu ile iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi arasındaki ilişki $r=-0,042$; duyguların kullanımı arasındaki ilişki $r=-0,040$; duyguların değerlendirilmesi arasındaki ilişki $r=-0,011$ 'dir ve değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; çocukların cinsiyetine göre sosyal kural algılarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Meriç ve Özyürek (2018) cinsiyet ile sosyal kural algısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada anlamlı farklılık bulmamıştır. Alanyazında bu bulguyu destekler araştırmalar mevcuttur (Smetana, 1981; Walker, 1984; Tezel Şahin ve Özyürek, 2010b).

Annelerin yaşına göre çocukların sosyal kural algılarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan Tukey HSD analizine göre farklılık sosyal otorite ve sosyal genellemede 18-30 yaş arası annelerden; sosyal kural alt boyutunda ise 45-50 yaş arası annelerden kaynaklanmaktadır. Yaşı 18-30 yaş aralığında annelerin çocuklarının puan ortalamalarının düşük çıkması bu yaş grubundaki annelerin çocuk yetiştirme konusunda tecrübesizliğinden kaynaklanıyor olabilir. Bireyin olgunlaşması kendi davranış ve tutumlarını etkilediği gibi çocuk yetiştirme tutumunu da etkilemektedir.

Annelerin çalışma durumuna göre çocukların sosyal kural algılarına bakıldığında annesi çalışmayan çocukların sosyal otorite ve sosyal genelleme puanlarının diğer gruptaki annelerin çocuklarından anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Bu farklılık çalışan annelerin topluma daha fazla katılması ve daha çok insanla iletişime geçerek sosyalleşmesinden ve dolayısıyla bunu çocuk yetiştirme tutumlarına yansıtmasından kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanında küçük çocuklar eğitimi ve başarılı ebeveynleri daha çok dikkate almakta, yetersiz ebeveynleri umursamamaktadır. (Nobes ve Pawson, 2003).

Duygusal zekâ ölçeği puan ortalamalarında annelerin çalışma durumlarına göre puan ortalamalarına bakıldığında ev hanımı annelerin duygusal zekâlarının çalışan annelere oranla daha düşük olduğu saptanmıştır. Duygusal zekâ bireyin doğru iletişim becerilerine sahip olması açısından gereklidir. Çalışan birey toplum içerisinde daha çok insanla iletişim kurmaktadır. Bu iletişimin başarılı olması da bireyin kendi duygularını karşısındakine etkili aktarabilmesi ve karşısındakinin duygularını doğru anlamasına bağlıdır. Özgen (2019) evli kadınların duygusal zekâsını araştırdığı çalışmada çalışan kadınların duygusal zekâ puanının çalışmayan kadınlardan daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Çocuk sayısına göre annelerin duygusal zekâ ölçeği puanlarına bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal kural algısı ile annelerinin duygusal zekâları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Alanyazında duygusal zekâ ile sosyal kural arasında ilişkinin incelendiği çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Arıkoç, 2019). Sosyal kurallar daha çok çocuğun içinde yaşadığı çevre ve sosyal sistemden etkilenen ve bunu yansıtan kurallardır. Çocuk doğumundan itibaren çevresiyle geçirdiği sosyal etkileşimler sonucunda topluma uyum sağlamayı ve kuralları öğrenir. Sosyal kural öğrenimi

çocuğun anne-babasıyla kurduğu ilk ilişkiden itibaren gelişmektedir. Annenin kurduğu iletişimin sağlıklı olması çocuğun sosyal yönden sağlıklı gelişmesini sağlayacaktır. Özellikle okul öncesi dönemde çocuğun sosyal gelişimini etkileyen faktörler aile ve akranlarıdır. Anne-babanın çocuğuna karşı olan duygusal yakınlığı çocuğun kişisel gelişimini etkilemektedir. Aileden sonra çocuğun karşılaştığı ilk kurum olan okul öncesi eğitim kurumu da çocuğun yaşamında büyük öneme sahiptir. Çocuk okul öncesi eğitim kurumunda akranları ile iletişim kurmakta ve sosyalleşmektedir.

Sanayileşmiş ve gelişmekte olan toplumlarda ebeveynler çalıştıkları için çocukları erken yaşta okul öncesi eğitim kurumlarına göndermektedirler. Bunun sonucu olarak çocuk ailesinden daha fazla okulda akranları ile vakit geçirmektedir. Akranları ile vakit geçiren çocuk sosyalleşmekte ve topluma uygun sosyal kural algısı geliştirmektedir. Bu bağlamda sosyal kuralları öğrenmede akran faktörü aile faktörünün önüne geçmektedir. Bunun sonucu olarak da annenin duygusal durumlarının çocuğun sosyal kural algısına etkisi azalmaktadır.

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Sosyal kural algısı ile ebeveyn meslek ve yaş değişkenleri boylamsal olarak detaylı şekilde incelenebilir.
- Sosyal kural algısının ebeveyn boyutunun yanında toplumsal etkileri ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Sosyal kural algısına yön veren akranlar ve okul içi değişkenlerle ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmada anne faktörüne ek olarak baba ve öğretmen faktörü de incelenebilir.
- Eğitim durumunun etkili olduğu göz önüne alınarak annelere çocuk yetiştirme tutumuyla ilgili eğitimler verilebilir.
- Sosyal kural algısının ileriki dönemdeki etkisini görmek amacıyla boylamsal çalışmalar yapılabilir.
- Çalışma farklı değişkenler ve değerlendirme teknikleri kullanılarak incelenebilir.

Kaynakça

- Akgün, Ş. (2008). *Duygusal zekâ gelişimi yönünden anne-baba eğitimi*. Ankara: Nasa.
- Aydın, M. Z. (2011). *Okulda ahlak eğitimi ve ahlak öğretiminde örnek olay incelemesi yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik.
- Baltaş, Z. (2012). *İnsanın dünyasını aydınlatan ve işine yansıyan ışık duygusal zekâ*. İstanbul: Remzi.
- Çiftçi, D. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü *.Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2(2)*., Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21110/227360>.
- Doğan, U. (2009). *Lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- George, D. & Mallery, P. (2003). *Spss for Windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Allyn& Bacon.
- Nobes, G. ve Pawson, C. (2003). Children's understanding of social rules and social status. *Merrill-Palmer Quarterly, 49(1)*, 77-99.
- Mumcuoğlu, Ö. (2002). *Bar-on duygusal zekâ testinin Türkçe dilsel eşdeğerlik, güvenilirlik ve geçerlik çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarı, N. (2018). *Okul öncesi dönemdeki çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgileri ile annelerinin aile işlevlerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Seçer, Z. & Sarı, H. & Olcay, O. (2006). Anne tutumlarına göre okul öncesi dönemdeki çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgilerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 539–557.
- Smetana, J. G. (1981). Preschool children's conceptions of moral & social rules. *Child Development*, 52(1), 1333-1336.
- Tatar, A., Tok, S., & Saltukoğlu, G. (2011). Gözden geçirilmiş Schutte duygusal zekâ ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Farmakoloji Bülteni*, 21(4), 325-338.
- Tezel Şahin, F. ve Özyürek, A. (2010b). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden altı yaş çocuklarının ahlaki ve sosyal kural bilgilerinin incelenmesi. *II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 869-882.
- Walker, L.J. (1984). Sex differences in the development of moral reasoning: a critical review. *Child Development*, 55, 677-691.
- Yavuz, K. E. (2005). *0-12 yaş dönemi çocuklarda duygusal zekâ gelişimi*. Ankara: Ceceli.
- Yavuz, K. E. (2010). *Çocuğunuzun duygusal zekâ gelişimi için küçük sağlam adımlar*. İstanbul: Timaş

ExedendedAbstract

Introduction

The first person to teach the preschool child the social and the rules is the mother she spends the most time with. The deep impact on the child of the mother who did it without expecting a response from natural love is also caused by this. The child internalizes the way his mother treated him, and reflects it all over his life. Good or bad relationships with the mother are the basis for human relationships that the child will interact with throughout his life. It is difficult to define the emotional intelligence, like emotion and intelligence, which consists of two concepts that are still discussed in terms of definition. Emotional intelligence has been defined as all the skills that need to be gained to control emotions, to establish healthy and harmonious social relationships and to live happily ever after. The fact that parents are optimistic about their communication with the child makes the child optimistic. Parents help children overcome challenges and depression by teaching their children to think optimist. From the moment they were born, children learned the difference between good and evil from the behavior and behavior of the individuals who took care of them. One of the important things to note here is that parents influence their approach and attitude, and children's intelligence, personality and values. With the correct behavior of the parent, children will be able to understand and control themselves and their emotions better. This research aims to explore the emotional intelligence that is becoming an important concept today and the social rules that are part of the child's personality development. This research will help to discuss the impact of mothers' emotional intelligence on their children's perception of social rule. In this context, the child's first education, as the person she spends most time in the family, is the mother, and the effects of her emotional intelligence on her child will be investigated.

Method

The universe of research consists of children from 60-72 months to 2018-2019 months in the pre-school education institutions located in Ergani district of Diyarbakır in academic year. The study used a Personal Information Sheet to obtain information about the mother and child. The "Measure of Moral and Social Rule Appetite" was used to identify the social rule perceptions of children; the "Schutte Emotional Intelligence Scale" was used to determine the emotional level of intelligence of mothers. The personal information form was created by the researcher. This form is designed to identify the demographic features of mothers and children. This form provides information on the gender of the child, the age of the mother, her profession, the number of children. The child's mother filled out the

“Personal Information Form”. After obtaining the necessary permissions, the data collection section has been contacted by the institutions. For this purpose, the “Personal Information Form” and “Schutte emotional Intelligence Scale” have been passed on to mothers for information about the child and his mother. In parallel with 180 questionnaires from mothers that can be evaluated, the "measure of moral and Social Rule perception" has been applied to children by the researcher. The study conducted t Test and ANOVA analysis according to the number of variables. Pearson Momentler Collision Correlation Coefficient was used to examine intervariable relations..

Results And Discussion

As a result of the study, there was no significant difference in social rule perceptions based on the gender of children. The points averages have shown that girls' social authority, social rule and social generalization scores are higher than men. Although there are no significant differences, it may have been effective for girls to choose more docile ways to solve problems in higher social authority, social rule and social generalization scores.

According to the age of mothers, there has been a statistically significant difference in the perception of social rules for children. According to the analysis, the difference comes from mothers between the ages of 18-30 and 45-50 in social authority and social generalization, and mothers of the lower size of social rule. The low rating average of mothers' children between the ages of 18-30 may be due to the lack of experience of mothers in raising children in this age group. The ripening of the individual affects their behavior and attitudes, as well as their attitude toward raising children.

According to the profession of mothers, the social rules of children were found to be significantly lower than the children of mothers in the other group, social authority and social generalization scores of children whose mother is a housewife. This difference could be that working mothers are more involved in society and socializing by communicating with more people and therefore reflecting it on their child-raising attitude.

On the average of the emotional intelligence scale, the average of points for the mother's profession, it was determined that the emotional intelligence of the housewife mothers was lower than the working mothers. There was no statistically significant difference in the number of children compared to the mother's emotional intelligence scale scores.

It has been determined that there is no meaningful relationship between the perception of social rules of preschool children and the correlation of their mother's emotional intelligence levels. Social rules are mostly the rules that affect and reflect the environment and social system that children live in. Parents in industrialized and developing societies send children to pre-school institutions at an early age because they work. As a result, children spend more time with their peers in school than their parents. Having spent time with his peers, the child is socializing and developing a sense of social rule appropriate to society. In this context, the peer factor in learning social rules is in the way of the family factor. As a result, the emotional state of the mother has decreased its influence on the child's social sense of rule.